

31.08.2021

**ANKARA
TİCARET BORSASI
Basın Bürosu**

**GÜNLÜK BASIN
ÖZETLERİ**

**31 Ağustos 2021
Salı**

RESMÎ GAZETE'DE BUGÜN

31 Ağustos 2021 Salı

YÜRÜTME VE İDARE BÖLÜMÜ

MİLLETLERARASI ANDLAŞMA

— Türkiye-Özbekistan Hükümetlerarası Karma Ekonomik Komisyon Altıncı Dönem Toplantısı Protokolünün Onaylanması Hakkında Karar (Karar Sayısı: 4421)

CUMHURBAŞKANI KARARLARI

— Büyükşehir Belediyeleri, İl Özel İdareleri, Belediyeler ve Bunların Bağlı Kuruluşlarının Borçlarına Karşılık Genel Bütçe Vergi Gelirleri Tahsilat Toplamı Üzerinden Ayrılacak Paylardan Yapılacak Kesintilere İlişkin Esaslarda Değişiklik Yapılmasına Dair Esaslar (Karar Sayısı: 4422)

— Antalya, Muğla, Adana, Mersin ve Osmaniye İllerinde Yaşanan Orman Yangınları Nedeniyle Zarar Gören Tüketicilerin Elektrik Tüketimlerine İlişkin Tahsilatların Ertelenmesi Hakkında Karar (Karar Sayısı: 4423)

ATAMA KARARLARI

— Cumhurbaşkanlığı Tarafından Yapılan Atamalar Hakkında Kararlar (Karar: 2021/432, 433, 434)

YÖNETMELİKLER

— Bartın Üniversitesi Türkçe Öğretim Uygulama ve Araştırma Merkezi Yönetmeliği

— Ondokuz Mayıs Üniversitesi Afet Eğitimi ve Yönetimi Uygulama ve Araştırma Merkezi Yönetmeliği

— Ondokuz Mayıs Üniversitesi Bağımlılıkla Mücadele Uygulama ve Araştırma Merkezi Yönetmeliği

— Sakarya Üniversitesi Ön Lisans ve Lisans Eğitim-Öğretim ve Sınav Yönetmeliğinde Değişiklik Yapılmasına Dair Yönetmelik

TEBLİĞ

— Çiğ Süt Desteği ve Süt Piyasasının Düzenlenmesi Uygulama Tebliği (Tebliğ No: 2021/22)'nde Değişiklik Yapılmasına Dair Tebliğ (No: 2021/32)

Mahsulü tarlada kalan çiftçide 'La Nina' korkusu

Tarımsal üretim üsleri ABD, Brezilya, Arjantin ve Rusya'da kuraklığın en büyük suçlusunu gösterilen La Nina, son 1 yıl içinde buğday fiyatlarını yüzde 35, mısır fiyatlarını yüzde 60, soya fasulyesini yüzde 43, kahveyi yüzde 47, şeker fiyatlarını yüzde 60 yükseltti. Mahsulü tarlada kalan çiftçi, 'geri gelecek' korkusu sardı.

Evrin KÜÇÜK

Kuzey yarımkürede Pasifik Okyanusu'nun ekvator bölgesinde okyanus yüzeyinin ısınmasına ya da soğumasına göre iklim değişiklikleri gözleniyor. Bu bölgede alışılmadık şekilde soğuk olan su yüzeyi La Nina hava olayıyla ilişkilendiriliyor. La Nina yıllarında genellikle kuraklık yaşanıyor. Azalan yağmurlar nedeniyle tarımsal üretim zarar görüyor. 2021 bir La Nina yılıydı ve meteoroloji uzmanlarına göre, kuraklığın habercisi La Nina bu yıl sona ermeden yeniden sahne alacak.

2020'nin ikinci yarısında oluşmaya başlayan La Nina, bu yılın başlarına kadar etkisini sürdürdü. Bu dönemde dünyada tarım ürünlerinin fiyatı neredeyse yüzde 40 arttı. ABD Ulusal Okyanus ve Atmosfer İdaresi (NOAA) bu yılın sonlarına doğru yeniden La Nina oluşması olasılığını yüzde 70 olarak görüyor. 2020- 21 döneminde etkili olan La Nina, 2018 yılındaki La Nina'ya göre daha güçsüz seyretmesine karşın tarımsal üretimin üsleri ABD, Güney Amerika, Rusya'nın bazı bölgelerindeki kuraklığın en büyük suçlusunu gösterildi.

Zayıf bile olsa fiyatlar için ciddi risk

Bir diğer büyük üretici Avustralya'ya ise normalden fazla yağış bırakarak mahsule hasar verdi. La Nina, tahmin edildiği gibi geri gelirse, zayıf bile olsa, Arjantinli, Brezilyalı ve ABD'li çiftçi için kötü haber. Çünkü bu bölgelerde yeniden sıcak hava

dalgasına neden olabilir. Güney Amerika'nın son yüzyıldır yaşadığı en kötü kuraklığını nedeni olarak 2020-21 La Nina'sı gösteriliyor. Meksika, Paraguay, Kuzey Amerika'da da mahsulü tarlada bırakan kuraklıklar vadeli işlemlerde birçok ürünün fiyatının yükselmesine yol açtı. Son 1 yıl içinde buğday fiyatları yüzde 35 yükselirken, mısır fiyatları yüzde 60, soya fasulyesi fiyatları yüzde 43, kahve yüzde yüzde 47, şeker fiyatları da neredeyse yüzde 60 yükseldi. Çifte La Nina, zayıf olsa bile, uzmanlara göre Güney Amerika'nın kuraklığını daha da kötüleştirecek ve 2021-22'de şu anki kahve, şeker, narenciye ve tahıl mahsulleri tahminlerinin daha da düşmesine yol açacak.

Arjantin ve Brezilya'yı sert vurdu

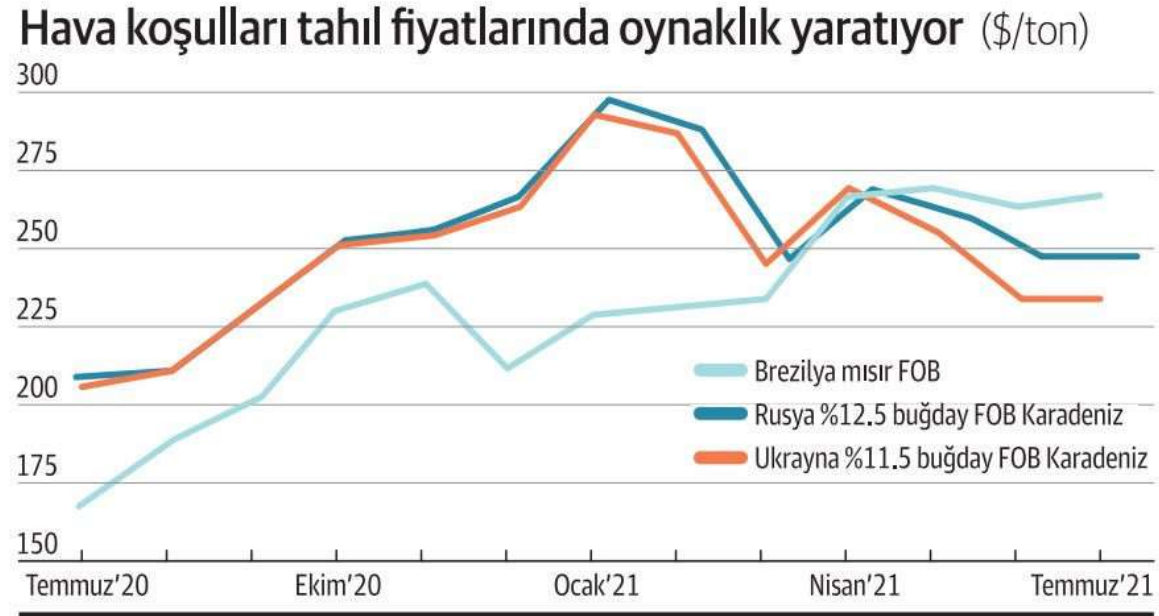
Arjantin'in 2020-21 döneminde soya fasulyesi hasadı yaklaşık yüzde 10 düştü; bölgenin ana tarımsal emtia ihracat yolu olan Parana nehrinde su seviyesi o kadar düştü ki gemiler normal yüklerin sadece yüzde 25'ini taşıyor. Arabica kahve ve şeker vadeli işlemleri, Brezilya'nın kuraklığı ve don olayları nedeniyle yükseliş gösterdi.

Brezilya dünyanın en büyük ikinci mısır ihracatçısı ve bunun önemli bir bölümü hayvan yemi için kullanılır; ancak temmuzda etkili olan don olayı, kuru koşullar nedeniyle normalden daha geç ekilen bazı mısırları öldürdü. Brezilya normalde yılda yaklaşık 1 milyon ton mısır ithal ediyor, ancak bu sene bu miktarın 4 milyon tona çıkabileceği belirtiliyor. Meksika'nın yaklaşık yüzde 70'i kuraklık ile boğuşuyor; 2021'in ilk yarısında Meksika bir önceki yıla göre yüzde 50 daha fazla mısır ithal etmek zorunda kaldı. Brezilya'nın 2021-22 döneminde orta-güney kesimlerinde beklenen şeker üretimi tahmini 34,1 milyon tondan 32.5 milyon tona çekildi ve bunun etkisiyle vadeli piyasalarda şeker fiyatı yükseliyor. Hindistan, önümüzdeki sezon şeker ihracatı için sübvansiyonları kaldırmayı planlıyor.

Kahve, en büyük darbe alanlardan

Kahve La Nina'nın risklerine en fazla maruz kalan ürünlerden biri. Dünyanın en büyük üreticisi Brezilya'da Kahve İhracatçıları Konseyi'ne göre, 2021-22 hasat yılının ilk ayı olan temmuzda ihracat, geçen yılın yüzde 13 altında kaldı. Ülkede kahve üretiminin, yeni bir La Nina olmadan bile 2023'ten önce toparlanması beklenmediğinden, kahve vadeli işlemlerinin yakın gelecekte 2 dolar/lb seviyesine yükselmesi beklentisi var.

Buğday fiyatları yükselişte

Uluslararası Tahıl Konseyi (IGC) 2021-22 sezonu için küresel buğday üretim tahminini aşağı yönlü revize etti. Rusya, Kanada ve ABD'nin buğday üretim miktarına yönelik olumsuz beklentileri küresel tahminine yansıtan IGC, 2021-22 sezonu için küresel buğday üretim tahminini 6 milyon ton düşürerek 782 milyona çekti. Buğdayın Chicago borsasında işlem gören vadeli kontratları, Kuzey Yarımküre'deki başlıca ihracatçı ülkelerdeki kötü hava koşullarına dair endişelerin piyasayı desteklemesiyle yükseliyor. Son 1 ayda fiyatlar yüzde 4.5 artarak 7 dolar/buşelin üzerine çıktı. Öte taraftan Rusya'nın buğday ihracatına uyguladığı vergiyi 1-7 Eylül arasında 8 dolar artıracığı belirtiliyor. Yüzde 12.5 protein içerikli Rus buğdayının FOB Karadeniz fiyatı geçtiğimiz hafta 260 dolar/ton seviyesine yükselmişti.

Konya Şeker, ayçiçeği alımına başladı

Ayçiçeği alımına başlayan Konya Şeker, bu yıl ayçiçeği alımlarında avans fiyat uygulanacağını ve avans fiyatın da piyasadaki gelişmelere göre günlük olarak belirleneceğini duyurdu.

Konya Şeker, ayçiçeği avans fiyatlarını açıklayarak ayçiçeği alımına başladı. Taşpınar, Oğuzeli, Yarma, Hotamış, Kolukısa, İsmil ve Çumra olmak üzere 8 kantar ile Altinekin Hamyağ Fabrikasında ve Evlik Lisanslı Depoların Çumra, İsmil, Karapınar şubelerinde bugün başlayan ayçiçeği alımlarında 30.08.2021 tarihinde uygulanacak günlük avans fiyatlar 44 yağ ve 8 nem oranındaki ayçiçeği için 5.368 TL/ton, 45 yağ ve 8 nem ayçiçeği için 5.450 TL/ton, 50 yağ ayçiçeği için 5.859 TL/ton olarak belirlendi.

Üreticisine peşin ve vadeli ödeme seçenekleri de sunan Konya Şeker, peşin ödeme seçeneğinde ürün bedelinin yüzde 30'unu teslimde öderken, bakiyesini 45 gün içinde üreticinin hesabına yatıracak.

Üreticiye 120 güne kadar vade seçeneği sunan Konya Şeker, ödeme tercihini bu seçenektan yana kullanan üreticiye ise ton başına 204,38 TL vade farkı ödemesi yapacak. Ayçiçeğini 60 gün vade seçeneği ile Konya Şeker'e teslim edecek olan üreticiler ton başına 40,88 TL vade farkı alırken, 90 gün vadeli ödemede ton başına vade farkı ödemesi 122,63 TL olacak.

"Günlük değişken avans fiyat uygulayacak"

Ayçiçeğinin hasat zamanı geldiğini belirten PANKOBİRLİK Genel Başkanı Recep Konuk, "Ürün tarlada beklemez. Beklerse, kurur, taneler dökülmeye başlar, fire oranı artar. Hasat başladı ancak belirsizlikler sona ermedi. 2 yıldır devam eden salgın nedeniyle uluslararası ticaretteki sınırlamaların devam edip etmeyeceği, yeni sınırlamaların gelip gelmeyeceği, ayçiçeği ithalat tebliğinde değişiklik olup olmayacağı gibi hususlarda belirsizlikler sona ermedi. Belirsizlikler üreticiyi zorlamasın diye alımları başlatıyor, günlük değişken avans fiyat uygulaması ile üreticimizin emeğini korumak için çift sigortalı bir fiyatlama politikası uyguluyoruz." ifadelerini kullandı.

Çiğ süt desteğinde fatura düzenlemesi

Satışı 1 Temmuz'dan itibaren gerçekleştirilen çiğ sütlerin fatura, e-fatura, e-arşiv fatura, müstahsil makbuzu, e-müstahsil makbuzu ile tedarik sözleşmelerinin Bakanlık Süt Kayıt Sistemi'ne (BSKS) girişi birbirleriyle ilişkilendirilerek yapılacaktır.

Tarım ve Orman Bakanlığı tarafından hazırlanan iğ Süt Desteği ve Süt Piyasasının Düzenlenmesi Uygulama Tebliği'nde Değişiklik Yapılmasına Dair Tebliğ, Resmi Gazete'de yayımlanarak, 1 Ocak'tan geçerli olmak üzere yürürlüğe girdi.

Buna göre, çiğ süt alım satım sözleşmesinin onaylı bir rneği, üretici/yetiştirici rgt tarafından çiğ süt üretiminin yapıldığı yerdeki bakanlık il/ile müdürlüğüne teslim edilecek. Sözleşme bilgileri, bakanlık il/ile müdürlükleri tarafından BSKS'ye kaydedilecek.

1 Temmuz'dan itibaren satışı yapılan çiğ sütlere ait fatura/e-fatura/e-arşiv fatura/müstahsil makbuzu/e-müstahsil makbuzu ile tedarik sözleşmeleri birbiriyle ilişkilendirilerek BSKS'ye girilecek.

Tarımsal faaliyette dönemsel prim imkanı

Tarımsal faaliyette bulunanlar için dönemsel prim ödeme imkanı getirildiği bildirildi.

Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanlığınca, tarımsal faaliyette bulunanlar için dönemsel prim ödeme imkanı getirildiği bildirildi.

Bakanlıktan yapılan açıklamaya göre, düzenleme Resmi Gazete'de yayımlanan 18 Ağustos 2021 tarihli "Sosyal Sigorta İşlemleri Yönetmeliğinde Değişiklik Yapılmasına İlişkin Yönetmelik" ile hayata geçirildi.

Buna göre, 4B'li olarak tarımsal faaliyette bulunanların kısa ve uzun vadeli sigorta ile genel sağlık sigortası ocak-haziran dönemi primlerinin temmuz ayı sonuna, temmuz-aralık dönemi primlerinin takip eden yılın ocak ayı sonuna kadar ödenmesi yönünde düzenleme yapıldı.

Düzenlemeyle tarım sigortalılarının ürün satışı ile gelir elde ettikleri ve ödeme güçlerinin arttığı dönemlerde sigorta primlerini gecikme cezası ve gecikme zammı uygulanmadan ödeyebilmeleri imkanı getirildi.

Tarım ve orman işlerinde süreksiz çalışanlar için de aynı süre ve şartlarda dönemsel prim ödeme imkanı sağlandı.

GPD: Zincir marketler whatsapp grubuyla ortak fiyat belirlemiyor

Gıda Perakendecileri Derneği (GPD) Tüketici Başvuru Merkezi Onursal Başkanı Aydın Ağaoğlu'nun yaptığı "Zincir marketler whatsapp grubu kurup ortak fiyat belirliyor" açıklamasının gerçeği yansıtmadığını açıkladı.

Son günlerde gıda fiyatları kamuoyunda tartışma konusu olurken, gıda perakendecilerinden fiyatların belirlenmesine ilişkin iddialarla ilgili bir açıklama geldi.

Gıda Perakendecileri Derneği (GPD) Tüketici Başvuru Merkezi Onursal Başkanı Aydın Ağaoğlu'nun yaptığı "Zincir marketler whatsapp grubu kurup ortak fiyat belirliyor" açıklamasının hiçbir şekilde gerçeği yansıtmadığını ifade etti.

Açıklamada ürün fiyatlarının ortaklaşa bir kararla artırılması veya düşürülmesinin, ortak bir fiyat belirlenmesinin mümkün olmadığı vurgulandı.

Fiyatları belirleyen sadece satıcı olmadığını belirten dernek, başta tedarik maliyeti olmak üzere tüm giderler, sonra arz ve talep koşullarına dikkat çekti.

Açıklamada, "Birbirine yakın satış fiyatlarının sebebi "anlaşma" gibi asılsız bir iddianın aksine; sektördeki çok yoğun rekabet, yükselen tedarik maliyetleri ve bunlara bağlı olarak maliyetlere yakın etiket fiyatlarına ulaşılmasıdır." ifadelerini kullandı.

Yüzde 20'nin üzerinde büyüme, enflasyonda zirveden dönüş

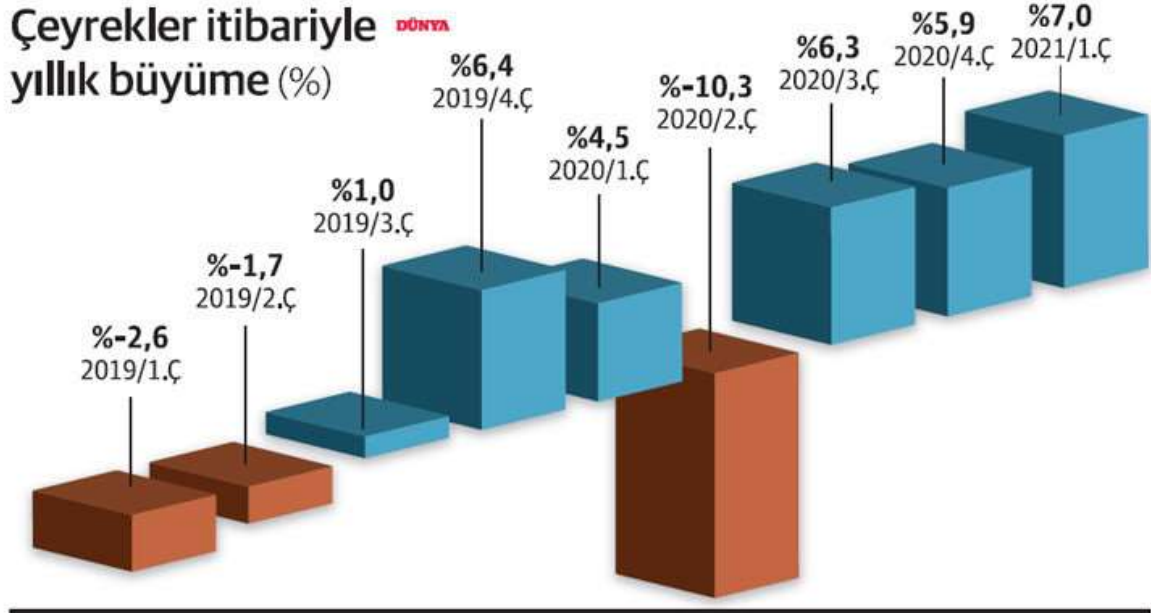

Ekonomi veri gündemi açısından eylül ayı 'sıcak' geçecek. Piyasalar; ikinci çeyrek büyüme, enflasyon, faiz kararı ve OVP'yi yakından takip edecek. Peki bu kritik veriler için tahminler nasıl şekilleniyor?

Ekonomi veri gündemi açısından eylül ayı 'sıcak' geçecek. Türkiye'nin ikinci çeyrek büyüme performansı 1 Eylül'de öğrenilmiş olacak. 3 Eylül'de ise ağustos enflasyonu gelecek. 23 Eylül'de Merkez Bankası faiz kararını açıklayacak. Ayın ilk yarısında ise Orta Vadeli Program'ın (OVP) açıklanması bekleniyor.

Yüzde 22 büyüme bekleniyor

Büyüme rakamları **1 Eylül Çarşamba** günü açıklanacak. Yılın ikinci çeyreğinde aktivite göstergeleri özellikle güçlü ihracatın da etkisiyle oldukça yüksek seviyeleri işaret ediyor. Diğer taraftan mayıs ayındaki tam kapanmaya rağmen haziran ile beraber açılmanın etkilerinin de görüldüğü takip ediliyor. Buna ek olarak geçen yılın aynı çeyreğinde pandeminin ilk dalgası ile beraber büyüme oranındaki hızlı daralma 2021 yılında önemli bir baz etkisi oluşturuyor. Bu görünüm altında ikinci çeyrek GSYİH büyümesinin **yüzde 22** seviyesinde oldukça yüksek bir yıllık büyümeyi işaret edeceği tahmin ediliyor.

Enflasyonda zirveden dönüş gelir mi?

TÜİK, **3 Eylül Cuma** günü ağustos enflasyonunu açıklayacak. Temmuz ayında beklentilerin üzerinde gerçekleşerek **yüzde 19'a** yükselen yıllık TÜFE'de ağustos ayında zirveden dönüş bekleniyor. Piyasa anketlerine göre yıllık enflasyon **yüzde 18,5'e** kadar gerileyebilir. Gıda fiyatları yine önemli bir belirleyici unsur olacak. Diğer taraftan ağustos ayında otomotiv sektöründe ÖTV matrahlarındaki değişimin sonrasında fiyat düşüşlerinin yıllık enflasyona nasıl etki ettiği de görülecek. Ekonomistler **ÖTV ayarının** TÜFE'de 0,5 -1 puan düşüş getirebileceğini öngörüyor. TÜFE temmuzda yıllık yüzde 18,95, aylık yüzde 1,8 artmıştı.

Ana harcama grupları (Temmuz)	Bir önceki aya göre değişim oranı (%)	Bir önceki yılın aynı ayına göre değişim oranı (%)	On iki aylık ortalamalara göre değişim oranı (%)
TÜFE	1,80	18,95	15,15
Gıda ve alkolsüz içecekler	2,77	24,92	18,35
Alkollü içecekler ve tütün	0,02	1,80	1,87
Giyim ve ayakkabı	-2,13	8,54	5,50
Konut	5,07	19,31	12,17
Ev eşyası	-0,06	22,70	19,10
Sağlık	0,41	18,61	17,47
Ulaştırma	1,08	24,62	21,45
Haberleşme	0,12	4,41	6,54
Eğlence ve kültür	1,30	12,17	9,96
Eğitim	1,51	10,61	8,37
Lokanta ve oteller	2,72	20,63	14,66
Çeşitli mal ve hizmetler	0,13	17,30	22,85

Faiz kararı 23 Eylül'de

Türkiye Cumhuriyet Merkez Bankası Para Politikası Kurulu toplantısı 23 Eylül'de gerçekleştirilecek. Kurul'un yüzde 19 olan politika faizini değiştirmesi beklenmiyor. Ancak PPK metninde enflasyonun görünümü ve **para politikasına ilişkin verilecek mesaj** yine odak noktası olacak.

PPK
Toplantı
Özeti

19 Ağustos 2021

TMB TÜRKİYE CUMHURİYET
MERKEZ BANKASI

 Gelişmiş ülkeler başta olmak üzere dünya genelinde aşılamanın hızlanması küresel ekonomide toparlanma sürecini desteklemektedir.

 Küresel talepteki hızlı toparlanma, emtia fiyatlarındaki yüksek seyir, bazı sektörlerdeki arz kısıtları ve taşımacılık maliyetlerindeki artış uluslararası ölçekte üretici ve tüketici fiyatlarının yükselmesine yol açmaktadır.

 Üretici enflasyonu, uluslararası emtia fiyatlarının gecikmeli etkileri, tedarik zincirlerinde devam eden sorunlar ve yurt içinde enerji fiyatlarında yapılan düzenlemeler neticesinde Temmuz ayında da yükseliş eğilimini sürdürmüştür.

 Ticari krediler ılımlı bir seyir izlemektedir. Son dönemde açılma ve ertelenmiş talebe bağlı olarak artış gösteren bireysel kredilerin ılımlı seyre dönmesi için alınan makroihtiyati tedbirlerin yeterliliği izlenmektedir.

 İhracattaki güçlü artış eğilimi ve aşılamadaki kuvvetli ivmenin turizm faaliyetlerini canlandırmasıyla yılın geri kalanında cari işlemler hesabının fazla vermesi beklenmektedir.

 Para politikası duruşu, enflasyon görünümüne yönelik yukarı yönlü riskler dikkate alınarak, temkinli bir yaklaşımla enflasyonun kalıcı olarak düşürülmesi ve fiyat istikrarı hedefine ulaşılması odağında belirlenecektir.

 Enflasyon ve enflasyon beklentilerindeki yüksek seviyeler dikkate alınarak, Enflasyon Raporu tahmin patikasında belirgin düşüş sağlanana kadar para politikasındaki mevcut sıkı duruş kararlılıkla sürdürülecektir. Bu doğrultuda Kurul, politika faizinin yüzde 19 düzeyinde sabit tutulmasına karar vermiştir.

 Sıkı parasal duruş; enflasyon beklentileri, fiyatlama davranışları ve finansal piyasa gelişmeleri bağlamında dışsal ve geçici oynaklıklara karşı önemli bir tampon işlevi görecektir.

 Enflasyonda kalıcı düşüşe işaret eden güçlü göstergeler oluşana ve orta vadeli yüzde 5 hedefine ulaşmaya kadar politika faizi, güçlü dezenflasyonist etkiyi muhafaza edecek şekilde, enflasyonun üzerinde bir düzeyde oluşturulmaya devam edilecektir.

 Merkez_Bankasi

Ekonominin yol haritası belli oluyor

Ekonominin 3 yıllık yol haritası niteliğini taşıyan **Orta Vadeli Program**'ın (OVP) ayrıntıları ay içerisinde açıklanacak. OVP ile 2022-2024 dönemine ilişkin enflasyon, istihdam, büyüme, ihracat, cari açık gibi temel makro göstergeler de belirlenmiş olacak. Programın açıklanmasıyla, 2022 yılı merkezi yönetim bütçesine ilişkin hazırlıklar da hız kazanacak. **Orta Vadeli Program ve Mali Planı** tek bir doküman olarak Orta Vadeli Program çatısı altında birleştirildi. Bu kapsamda, OVP ile mali plan da açıklanmış ve temel bütçe büyüklükleri belirlenmiş olacak. Bakanlıklar bu kapsamda eylülde yoğun bütçe mesaisinde bulunacak ve 2022 yılı bütçelerini hazırlayacak.

Çeyrek milyarlık yapılandırma

Türkiye Bankalar Birliği verilerine göre bankalar kendi inisiyatifleriyle 245.8 milyar liralık borç yapılandırması gerçekleştirdi. Finansal yeniden yapılandırma çerçeve anlaşması kapsamında bağitlanan borç miktarı ise 70.1 milyar lira oldu.

Türkiye Bankalar Birliği (TBB) Haziran 2021 verilerine göre bankaların kendi inisiyatifi ile yapılandırdıkları kredi toplamı 245,8 milyar liraya ulaştı. Bir önceki çeyrekte 216,6 milyar liralık kredi yapılandırıldığı açıklanmıştı.

Böylece bir çeyrekte 29,2 milyar liralık borç daha yapılandırılmış oldu. Öte yandan TBB Temmuz verileri 3 şirketle 3,5 milyar liralık anlaşma imzalandığına işaret etti. Bu sayede finansal yeniden yapılandırma çerçeve anlaşması kapsamında yapılandırılan miktar da 70,1 milyar lira oldu. Büyük Ölçekli Uygulama kapsamında 217 firma ile Finansal Yeniden Yapılandırma Sözleşmesi imzalanırken, 49 firma ile en fazla yapılandırma yapan sektör imalat oldu. Türkiye Bankalar Birliği (TBB) verilerine göre Haziran 2021 itibariyle bankaların kendi inisiyatifleriyle yapılandırdıkları kredi miktarı 245.8 milyar liraya ulaştı. TBB Mart 2021 itibariyle bankaların kendi inisiyatifiyle 216.6 milyar liralık borç yapılandırdıklarını açıklamıştı. Böylece bir çeyrekte 29.2 milyar liralık borç daha yapılandırılmış oldu. Bankaların kendi inisiyatiflerinin yanı sıra finansal yeniden yapılandırma anlaşması kapsamında da şirketlere olanak sağlanıyor. TBB verilerine göre Temmuz 2021'de finansal yeniden yapılandırma çerçeve anlaşması kapsamında 3 şirketle 3.5 milyar liralık anlaşma imzalandı. Böylece finansal yeniden yapılandırma çerçeve anlaşması kapsamındaki yapılandırılan miktar da 70.1 milyar lira oldu.

TBB, Ekim 2019- Temmuz 2021 dönemi içinde, FYYÇA Büyük Ölçekli Uygulama kapsamına 393 adet firmanın alındığını belirterek kapsama alınan firmalardan 217 firma ile Finansal Yeniden Yapılandırma Sözleşmesi (FYYs) bağitlandığını açıkladı. Büyük ölçekli finansal yeniden yapılandırma anlaşması bağitlanan firmalardan; 4 tanesi tarım, 5 tanesi madencilik, 49 tanesi imalat sanayi, 4 tanesi enerji, 32 tanesi inşaat, 23 tanesi ticaret, 22 tanesi turizm, 23 tanesi taşımacılık, 3 tanesi emlak komisyon, 4 tanesi eğitim, 6 tanesi sağlık, 1 tanesi diğer hizmetler sektöründe, 41 tanesi diğer sektörlerde faaliyet gösteriyor.

Temmuzda 3 firma ile 3.5 milyar liralık imza

Temmuzda ise İstanbullu 3 firma ile 3.5 milyar liralık borç yapılandırması gerçekleştirildi. Bu firmaların bir tanesi 150 milyon liralık borcunu yapılandıran inşaat, 2 tanesi ise 3.3 milyar liralık borcunu yapılandıran taşımacılık, depolama ve haberleşme sektöründe faaliyet gösteriyor.

Ekim 2019-Temmuz 2021 dönemi içinde ise 749 milyon TL'si tarım, 247 milyon TL'si madencilik, 11 milyar 347 milyon TL'si imalat sanayi, 10 milyar 336 milyon TL'si enerji, 12 milyar 112 milyon TL'si inşaat, 2 milyar 84 milyon TL'si ticaret, 10 milyar 672 milyon TL'si turizm ve 5 milyar 987 milyon TL'si taşımacılık, depolama ve haberleşme, 1 milyar 265 milyon TL'si emlak komisyon, 387 milyon TL'si eğitim, 409 milyon TL'si sağlık, 12 milyon TL'si diğer hizmetler, 14 milyar 171 milyon TL'si diğer sektörlerle ait olmak üzere yeniden yapılandırılan toplam borç tutarı 69 milyar 777 milyon TL oldu.

Küçük ölçekli uygulamada ise 30 firma ile 354 milyon liralık borç yeniden yapılandırıldı. FYYs bağitlanan firmalardan 1 tanesi madencilik, 6 tanesi imalat sanayi, 1 tanesi enerji, 7 tanesi inşaat, 8 tanesi ticaret, 2 tanesi turizm, 1 tanesi sağlık ve sosyal hizmetler, 4 tanesi diğer sektörlerde faaliyet gösteriyor.

TÜSİAD Başkanı DÜNYA'ya konuştu: Faiz indiriminde sabır gerektiren kritik sürece giriyoruz

TÜSİAD Başkanı Simone Kaslowski, DÜNYA'ya açıklamalarda bulunarak, "Kalıcı faiz düşüşü istiyorsak, önce enflasyonu yapısal olarak düşürmeliyiz" dedi. Kaslowski, "Öncelikle düşürmemiz gereken ülke risk primidir. Risk primini düşürmek için de finansal istikrara ve öngörülebilirliğe ihtiyaç var. Her yol fiyat istikrarından geçiyor" şeklinde konuştu.

Yarın büyüme rakamları açıklanıyor. Uzmanlar çift haneli büyüme beklerken, Türk Sanayicileri ve İş İnsanları Derneği (TÜSİAD) Başkanı Simone Kaslowski, "Kısa vadeli yüksek büyümelerin değil, kalıcı büyümenin önemine dikkat çekiyoruz. Bunlar olmayınca, yatırımlar ve üretim dalgalanıyor, gelir eşitsiz dağılıyor, kalıcı istihdam yaratamıyorsunuz. Bu durum enflasyonla birleşince de vatandaş kendi cebinde o büyümeyi hissedemiyor. Büyümenin kapsayıcı olması lazım" dedi.

TÜSİAD Başkanı Kaslowski, DÜNYA'ya açıklamalarda bulundu. Kaslowski, Fed önderliğinde parasal genişlemenin sonuna gelindiğine dikkat çekerek, "Türkiye'de enflasyon beklentileri yükselirken, gündemimizdeki faiz indirimlerinde aceleci değil sabırlı davranmamız gereken kritik bir 4-5 aya girdiğimizi düşünüyorum. Finansal istikrara ihtiyacımız olan bir süreçteyiz" şeklinde konuştu.

Kaslowski'nin DÜNYA'nın sorularına verdiği yanıtlar şöyle:

Parasal genişlemede ne zaman frene basılır? Bu sürece hazırlanmak için ne yapmalıyız?

Dünya ekonomisi emsali görülmemiş oldukça zorlu bir süreçten geçti. Muazzam bir parasal genişleme yaşandı. Şimdi ise Fed önderliğinde bu parasal genişlemenin sonuna geliyoruz. ABD Merkez Bankası, son çeyreğe girerken, varlık alımlarını azaltmaya başladığı yeni bir normalleşme dönemine geçiyor. Tüm senaryolar da 2022'ye girerken parasal genişlemede frene basılacağı çerçevesinde yapılıyor. Oynaklığın yoğun olacağı bu döneme hazırlanmanın kısa vadede tek yolu doğru para ve maliye politikası uygulamak. Enflasyonumuz çok yüksek, dış kırılganlığımız net. Para politikasında atılacak adımların bu yeni dönemde son derece zamanlı olması gerekiyor. Akranlarımız olan bazı gelişen ülkeler, bu sürece hazırlık için önden faiz artırımına başladılar. Türkiye'de enflasyon beklentileri yükselirken, gündemimizdeki faiz indirimlerinde aceleci değil sabırlı davranmamız gereken kritik bir 4-5 aya girdiğimizi düşünüyorum. Finansal istikrara ihtiyacımız olan bir süreçteyiz.

Türkiye için erken bir faiz indirimi olur mu? Nasıl bir etkisi olur?

Global para politikası değişiyor ve biz bu oynak sürece yüzde 19 gibi çok yüksek bir enflasyonla giriyoruz. Bu da ülke ekonomisini dış şoklara daha açık hale getiriyor. Sarmala dönen enflasyon-kur-faiz tartışmalarından artık çıkmalı, hızla değişen global temayı kaçırmamalıyız. Faiz indirimi konusunda, nasıl ki geçtiğimiz aylarda para politikasında sabırlı davrandıysak, bu süreçte de enflasyon kalıcı düşmeden faiz indirimine gitmemeliyiz. Türkiye'nin mevcut enflasyon dinamikleri geçtiğimiz 4-5 yıla kıyasla daha da bozuk. Kalıcı faiz düşüşü istiyorsak, önce enflasyonu yapısal olarak düşürmeliyiz. Bu olmadan atacağımız her adım ülke ekonomisine bir dönem sonra çok daha yüksek faiz, yüksek kur ve artan refah kaybı ile geri dönecektir. Değişen global para politikasında rüzgarın arkamızdan esmeyeceğini de hesaba katmalı, uzun vadeli bir bakışla hareket etmeliyiz. Öncelikle düşürmemiz gereken ülke risk primidir. Risk primini düşürmek için de finansal istikrara ve öngörülebilirliğe ihtiyaç var. Her yol fiyat istikrarından geçiyor.

TÜRKİYE TEDARİK MERKEZİ OLMA FIRSATINI DEĞERLENDİREBİLECEKTİR Önce ticaret savaşları ardından pandemi ile birlikte ortaya çıkan 'tedarik'te yeni arayışlar, ABD-Avrupa-Çin arasında nasıl bir gerilim olduğu malum... Türkiye ne yapmalı?

Pandemi ile beraber küresel tedarik zincirleri bozuldu. En temel ihtiyaçlarda dahi talebin karşılanmadığı durumlar görüyoruz. Lojistik ve üretimde büyük darboğazlar yaşanıyor.

Son dönemde AB işletmelerine tedarik zincirlerinde iklim, çevre, insan hakları ve çalışan hakları gibi hususlarda zorunlu denetim ve uyum yükümlülükleri geliyor. Yeşil ve dijital yatırımlar, hukukun üstünlüğü ve ekonomi alanında sürdürülebilirlik hem AB hem de uluslararası finans kuruluşları tarafından fon ve yatırım kararlarında temel

karar alma kıstası haline geliyor. Şirketlerin ve kamu kurumlarının uluslararası finansmana erişimi dahil genel ekonomik rekabet gücü için bu konu önemli. Paris Anlaşması yeni nesil AB STA'larının koşulu haline geliyor. Bu gelişmeleri dikkate alarak yeşil ve dijital dönüşümü ve yeni alanları içerecek şekilde Gümrük Birliği'nin güncellenmesi gerekiyor. Ekonomide, hukuk devletinde ve dış ilişkilerimizde saygın ve kural temelli politikalarla, Türkiye tedarik merkezi olma fırsatını değerlendirebilecektir.

Çift haneli büyümelere doğru gidiyoruz. Bu büyümenin sokakta hissedilmesi için Türkiye'nin dikkat etmesi gereken noktalar nelerdir?

Bu yıl tüm dünyada büyüme güçlü. Ülkemizde de yüksek büyüme rakamları var. 2021'i muhtemelen yüzde 8.5'un üzerinde bir büyüme ile tamamlayacağız. Burada iki faktör önemli, birincisi ihracatımız çok güçlü çünkü en önemli partnerimiz Avrupa'da imalat sanayi son 20 yılın en üst seviyesinde. İkincisi de 2020'de sağlanan ucuz krediler bu yılın yatırımlarına önemli katkı sağladı. Tüm bunlar vatandaşa neden yansımıyor... Çünkü biz her ne kadar geçen yıl sağladığımız ucuz fonlama sayesinde ekonomiyi şu anda destekliyor olsak da bunun yan etkisi olan çok yüksek enflasyonla baş başa kaldık. Bu da alım gücünün çok hızlı erimesiyle sonuçlandı. Bu nedenle kısa vadeli yüksek büyümelerin değil kalıcı büyümenin önemine dikkat çekiyoruz. Bunlar olmayınca, yatırımlar ve üretim dalgalanıyor, gelir eşitsiz dağılıyor, kalıcı istihdam yaratamıyorsunuz. Bu durum enflasyonla birleşince de vatandaş kendi cebinde o büyümeyi hissedemiyor. Büyümenin kapsayıcı olması lazım. Aksi takdirde dönemsel büyümeler görsek de bunun sokağa yansması çok olası değil.

Salgın, iklim değişikliği ve göç... Şu sıralar tüm dünyanın gündemini oluşturan 3 temel sorun. Türkiye'nin bu üç alanda sürdürdüğü politikaları nasıl değerlendiriyorsunuz?

Bu üç sorun küresel boyutta en büyük tehditler arasındadır. İklim değişikliği bizi orantısız şekilde etkiliyor. Ülkemiz hızlı bir şekilde çölleşiyor, ormanlarımızı ve denizlerimizi kaybediyoruz. Son dönemdeki orman yangınları ve seller ülkemiz için çalan alarm zilleridir. Çok hızlı bir şekilde orman varlıklarımızı ve su kaynaklarımızı koruyacak güçlü adımlar atmalıyız.

Salgın sürecinde önemli bir aşamadayız. Bundan sonra tüm vatandaşlarımızın sorumluluğunu yerine getirerek aşılama hızı ilerlememiz gerekiyor. Başta yüz yüze eğitim olmak üzere, kalıcı şekilde normalleşme süreçlerine girebilmeliyiz.

İçte ve dışta farklı boyutları olan göç konusunu ayrı bir başlıkta ele almak gerek.

MÜLTECİLERİN ENTEGRASYONU AYRI "KALE AVRUPASI" NIN SINIR BEKÇİSİ OLMA AYRI

Bir süredir "sınır namustur" tartışmaları yaşanıyor, Türkiye'nin göç politikası nasıl olmalı?

Yoksulluk, şiddet, siyasal ve dinsel baskı ve çatışmalardan kaçan insanlara karşı her devletin yükümlülükleri vardır. Göç konusunda Türkiye'nin AB için sığınmacılara karşı tampon bölge tasarımı devamı mümkün değildir. Ülkemizin dışarıdaki yeni sığınmacılar için cazibe merkezi gibi sunulması son derece risklidir. Sorun başka çaresi olmayan mültecilerin kendisi değil, mültecileri pazarlık unsuruna dönüştüren politikadır. Türkiye'nin sığınmacılara insani yükümlülüklerini yerine getirmesi ve mültecilerin sosyal entegrasyonu ayrıdır, "Kale Avrupası"nın sınır bekçisi olması ayrıdır, ikincisi sürdürülemez. AB ile bu konu acilen yeniden ele alınırken ilişkileri sığınmacı ekseninden ayırarak üyelik perspektifine yeniden oturtmak gerekli. Bu müzakere kesinlikle para eksensiz olmalı. Bu politika devam ettiği sürece Türkiye AB süreci ve değerlerinden uzaklaşmakta, dış politika alışveriş ilişkisine dönmektedir. AB ile aramızda stratejik kopuşa yol açan bu politikadan sıyrılmak gerekiyor.

YENİ HİKAYE İÇİN KURUMLARA VE KURULLARA BAĞLI GÜVEN ORTAMI... Türkiye'nin yeni bir hikaye yazması için öncelikleri neler olmalı?

Sürdürülebilir bir küresel denge arayışı sürerken, Türkiye'nin de yeni bir hikaye yazmaya ihtiyacı var. Bunun için yurt içinde ve uluslararası ilişkilerimizde kurumlara ve kurallara dayalı bir güven ortamı sağlamaya, insan kaynağımızı çağın gerektirdiği becerilerle donatmaya ve bilimsel ve teknolojik gelişmeye odaklanmamız gerekiyor. Ülkemizin mevcut birikimlerinin üzerine, önceliklerimizi ve tercihlerimizi bu yönde yaparsak sürdürülebilir kalkınmayı başaracağımıza inanıyorum.

AFGANİSTAN'I İZLİYOR VE LAİKLİK İLKESİNİN ÖNEMİNİ TEKRAR GÖRÜYORUZ

Kadınların ekonomiye katkısını artırmak için neler yapılmalı?

Ekonomik olarak güçlenen kadın her alanda güçleniyor. Ekonomiye katılımı kadınların önlerini açmak için nitelikli eğitime erişimlerini sağlamalı, iş-aile yaşamına yönelik destek mekanizmalarını güçlendirmeliyiz. Kadınları geride bırakan tüm anlayışlara karşı durmayı ve zihniyet dönüşümü için güçlü çaba sarfetmeyi önemsiyoruz. Bugün Afganistan'da, kadınların ekonomik, siyasal ve toplumsal alanlarda yok sayıldığı bir iklimin yarattıklarını acı ile izliyor ve laiklik ilkesinin önemini tekrar görüyoruz. Maalesef, İstanbul Sözleşmesi'nden çıktık ve her gün kadına yönelik şiddetin bir örneğine şahit olmaya devam ediyoruz. Kadının güçlenmesinin önündeki en büyük engellerden biri olan kadına karşı şiddetle mücadele için başta zihniyet dönüşümü olmak üzere bütüncül, kapsayıcı ve dönüştürücü politikalar şart.

Girişimciliğin desteklenmesi için neler yapılmalı?

Son dönemde Türkiye girişimcilik ekosisteminde önemli gelişmeler yaşandı. Biri decacorn olmak üzere 5 unicorn çıkardık. Aynı dönemde melek ve VC yatırımlarında geçtiğimiz dönemlere kıyasla hatırı sayılır bir artış yaşandı. Kurulan yeni fonlar ve verilen teşvikler şüphesiz ekosistemin fon büyüklüğü ve çeşitliliğine ciddi katkı

sağlayacak. Unutmamalıyız ki her yeni başarı hikayesi küresel piyasaların gözünü Türkiye'ye çevirmesini sağlıyor. Bu ivmeyi kaybetmeden yeni girişimlerin yeşermesine uygun ortamı oluşturmamız ve büyüme potansiyeli yüksek girişimleri destekleyerek onları dünyaya açmalıyız. Bunun için finansman kaynaklarının çeşitlendirilmesi ve derinleşmesi elzem ama tek başına yeterli değil. Hukuki ve idari altyapıyı güçlendirmek, yetkin insan kaynağı yetiştirmek, uluslararası pazarlarla etkileşimi artırmak da bir o kadar kritik. Bu çerçevede tüm paydaşların işbirliği ve eşgüdüm içerisinde hareket etmesi birinci önceliğimiz olmalı.

İKLİM DAYANIKLI EKONOMİ YARATMALIYIZ

Türkiye Yeşil Mutabakat'ın getireceği dönüşüme ne kadar hazır? İş Dünyasını Neler Bekliyor?

En büyük ticaret ortağımız olan Avrupa Birliği, 2050 yılı için karbonsuz ekonomi yol haritasını ve toplumsal dönüşüm planını Avrupa Yeşil Mutabakatı kapsamında oluşturdu.

2026'dan itibaren en önemli uygulama aracı olacak Sınırdaki Karbon Düzenlemesi Mekanizması, AB ile ticaretimizde önemli bir yer tutan alüminyum, demir-çelik, elektrik ve çimento sektörlerinde kısa vadede etki edecek. 2020 yılında yayınladığımız raporumuzda bu düzenlemenin getirebileceği vergi yükünün büyüklüğüne dikkat çekmiştik. İlgili sektörlerimizin tüm değer zincirinde karbon ayak izinin azaltılmasına yönelik iyileştirme yapılması gerekli. Bir diğer önemli alan ise AB Döngüsel Ekonomi Eylem Planı. Bu kapsamdaki ulusal mevzuatımızı AB'de gelişmeler ışığında güncellemeliyiz.

Kamu tarafından açıklanan Yeşil Mutabakat Eylem Planının etkili ve ihtiyaçlara göre güncellenerek uygulanması kritik önemde.

İklim değişikliği ile mücadele ve Paris Anlaşması'nın onaylanması konusu iş dünyası açısından nasıl değerlendiriliyor?

Akdeniz ülkesi olarak iklim-dayanıklı bir toplum ve ekonomi yaratmalıyız. Çevresel sürdürülebilirliği hızla toplumun ve ekonominin genelinde içselleştirmemiz gerekli.

Paris Anlaşması ve Sürdürülebilir Kalkınma Hedefleri küresel çaptaki en geniş çerçeveyi sunuyor. TÜSİAD olarak COP 26 öncesinde Anlaşma'ya taraf olmamız gereğini vurguluyoruz. Avrupa Yeşil Mutabakatı ile uyumlu ve Ulusal Niyet Beyanı'nda temel alınacak 2050 yılı karbon-nötr olma hedefini güden bir yol haritası belirlenmeli. Bu hem ülkemizin sürdürülebilir kalkınması hem de küresel boyuttaki çabalara katkı açısından kritiktir. Karbon-nötr olma hedefi ile şekillenecek politikalar, rekabet gücümüzün artırılmasının yanı sıra yatırım ortamında öngörülebilirlik açısından da fayda sağlayacak.

Merkezi önemde gördüğümüz bir diğer konu düşük karbonlu ve arz güvenliğini her koşulda eksiksiz sağlayacak enerji dönüşümü. Enerji sektöründe sürdürülebilirlik, öngörülebilirlik ve maliyet bazlı liberal piyasa prensiplerinin önceliklendirildiği bir politika çerçevesi oluşturulması çok önemli.

YURTDIŞINA EN ÇOK 25-29 YAŞ ARASINDAKİ GENÇLER GÖÇ EDİYOR

Son dönemde ülkemizden yurtdışına en çok 25-29 yaş arası gençler göç ediyor. Gençlerimiz, özellikle nitelikli iş gücünü oluşturan yetişmiş insanlarımız farklı ülkelerde yaşamayı tercih ederken, artan sığınmacı nüfusun büyük bölümünün eğitim seviyesinin düşük olması, ülkemizin gelecekteki iş gücü niteliğinin dengesi bakımından da ciddiye ele alınması gereken bir konu. Nitelikli insan kaynağımızı kaybetmemek ve kaybettiklerimizi geri kazanmak için onlara kendilerini özgürce ifade edip potansiyellerini ortaya koyabilecekleri bir ülke iklimi sağlamalıyız. Bu iklimi yarattığımızda onlar da ülkemizi, hepimizin yaşamak istediği refah ve gelişmişlik seviyesine hızla taşıyacaktır.

Erdoğan, BAE Veliht Prensi Nahyan ile telefonda görüştü

Cumhurbaşkanı Erdoğan, Birleşik Arap Emirlikleri Abu Dabi Veliht Prensi Nahyan ile telefonda görüştü. Cumhurbaşkanı Erdoğan ile Prens Nahyan arasındaki görüşmede, iki ülke ilişkileri ve bölgesel konular ele alındı.

Cumhurbaşkanı Recep Tayyip Erdoğan, Birleşik Arap Emirlikleri Abu Dabi Veliht Prensi Muhammed bin Zayed el Nahyan ile bir telefon görüşmesi gerçekleştirdi. Cumhurbaşkanlığı İletişim Başkanlığı'ndan yapılan açıklamaya göre, görüşmede, iki ülke ilişkileri ve bölgesel konular ele alındı.

BAE'DEN AÇIKLAMA

Birleşik Arap Emirlikleri (BAE), Cumhurbaşkanı Recep Tayyip Erdoğan ile BAE Abu Dabi Veliht Prensi Muhammed bin Zayed el Nahyan'ın gerçekleştirdikleri telefon görüşmesinde ikili ilişkilerin güçlendirilmesini ele aldıklarını bildirdi.

BAE'nin resmi ajansı WAM'da yer alan açıklamada, Cumhurbaşkanı Erdoğan ile Nahyan arasında gerçekleşen telefon görüşmesine ilişkin bilgi verildi.

Açıklamada, Erdoğan ve Nahyan'ın görüşmede ikili ilişkiler ve bu ilişkilerin dost iki halk ve ülkenin ortak çıkarlarına hizmet edecek şekilde güçlendirilmesi ve kalkındırılmasının yollarını ele aldıkları kaydedildi.

Erdoğan ve Nahyan'ın ortak çıkarlar, bölgesel ve uluslararası bazı meselelerde görüş alişverişinde buldukları aktarıldı.

Türkiye'nin Sezgin Baran Korkmaz hakkındaki iade talebi kabul edildi

Türkiye'nin, Avusturya'da tutuklu bulunan SBK Holding'in sahibi Sezgin Baran Korkmaz'ın iadesi için yaptığı başvurunun kabul edildiği açıklandı. Ancak ABD'nin iade talebinin de değerlendirildiği ve son kararı Avusturya Adalet Bakanlığı'nın vereceği belirtildi.

Hakkındaki suçlamalar nedeniyle ABD ve Türkiye tarafından iadesi istenen SBK Holding'in sahibi Sezgin Baran Korkmaz hakkında Wels Mahkemesi'nin 25 Ağustos'ta karar aldığı açıklandı.

Korkmaz'ın avukatı Murat Volkan Dülger, mahkemenin müvekkilinin Türkiye'ye iadesi yolunda karar verdiğini duyurdu. Sürecin sonlanmadığını belirten Avukat Dülger, ABD'ye iade talebinin incelenmesinin ardından durumun netleşeceğini yazdı.

Sosyal medya hesabından açıklama yapan Dülger, "Mahkemenin ve nihai karar mercii olan Avusturya Adalet Bakanlığı'nın vereceği karar uyarınca müvekkilin Türkiye'ye gelmesi mümkün olabilecektir." ifadelerini kullandı.

ABD Başkanı Biden: Afganistan'daki 20 yıllık askeri varlığımız bitti

ABD Başkanı Joe Biden, Afganistan'daki 20 yıllık askeri varlıklarının sona erdiğini belirterek, Salı günü bir konuşma yapacağını duyurdu.

ABD Başkanı Joe Biden, ABD Merkez Kuvvetler (CENTCOM) Komutanı Orgeneral Kenneth McKenzie, ABD güçlerinin Afganistan'dan çekilme sürecinin tamamlandığını duyurmasının ardından yazılı bir açıklama yayımladı.

31 Ağustos olarak belirlenen son tarihten önce Afganistan'dan çekilme sürecini tamamlayan kumandanlara teşekkür eden Biden, "Son 17 günde, askerlerimiz ABD tarihindeki en büyük hava yoluyla taşıma operasyonunu gerçekleştirdi, 120 binden fazla vatandaşımızı, ailelerini, Afgan müttefiklerimizi tahliye ettiler." ifadesini kullandı.

Biden, ABD askerlerinin tahliye operasyonlarını cesaret, profesyonellik ve azimle gerçekleştirdiğini vurgulayarak, "Şimdi, Afganistan'daki 20 yıllık askeri varlığımız bitti." mesajını verdi.

Biden yarın bir konuşma yapacak

Afganistan'daki varlıklarını 31 Ağustos'tan sonraya uzatmamama kararına ilişkin Salı günü öğleden sonra bir açıklama yapacağını kaydeden Biden, bunun Genelkurmay Başkanı ve tüm kumandanların bir tavsiyesi olduğunu belirtti.

Biden, "Komutanlarımız, askerlerimizin hayatını korumanın ve gelecek zamanda Afganistan'dan ayrılmak isteyen sivillerin ayrılışını güvene almanın en iyi yolunun askeri varlığımızı bitirmek olduğunu söyledi." bilgisini paylaştı.

Afganistan'dan çıkmak isteyen ABD vatandaşları, Afgan müttefikler ve yabancı ülke vatandaşlarının tahliyesi için Dışişleri Bakanlığına uluslararası ortaklar ile iş birliği talimatı verdiğini kaydeden Biden, "Taliban güvenli geçiş için taahhüt verdi ve dünya bu taahhüttün tutulup tutulmadığını takip edecektir." değerlendirmesinde bulundu.

Ağustos enflasyonunda sürpriz yaşanır mı?

Alaattin AKTAŞ

31 Ağustos 2021 Salı

- ✓ ***Cuma günü açıklanacak TÜFE değişimi yıllıkta yüzde 19'un üstünde bir orana işaret ederse Merkez Bankası ne yapacak?***
- ✓ ***Kamuoyundaki özet görüş, "Merak etmeyin TÜİK halleder" biçiminde. Bu duruma gelmiş olması TÜİK adına büyük talihsizlik.***
- ✓ ***Yİ-ÜFE'de temmuz sonunda yüzde 44.92'ye ulaşan yıllık oranın ise ağustosla birlikte yönünü aşağı çevirmesi kuvvetle muhtemel.***

3 Eylül Cuma günü açıklanacak ağustos ayı oranları birçok yönden kritik. Belki o gün hem bazı önemli kararların alınmasını gerektirecek eşiklerin aşıldığını, hem de üretici fiyatlarında adeta soluksuz devam eden yükselişin durduğunu göreceğiz.

Oran ne olursa olsun üretici fiyatları hep ikinci planda kalıyor ve dikkatler tüketici fiyatlarında yoğunlaşıyor. Böyle olması da normal; bir dizi zam da, ücret artışı da TÜFE'ye göre belirleniyor. O yüzden biz de TÜFE'den başlayalım.

Bir kere Yİ-ÜFE'deki artışın yüzde 45 dayanmış olmasına bakarak bir süre sonra TÜFE'nin de bu düzeye yaklaşacağını kimse söyleyemez. İki endeks arasında geçişkenlik vardır ama bu bire bir değildir. Şu da anlaşılmalı durumda, zaman içinde iki endekste yıllık oranların birbirine yaklaşması, yıllık Yİ-ÜFE oranının gerilemesi ve yıllık TÜFE artışının yataya yakın seyretmesi ya da biraz daha yükselmesi biçiminde gerçekleşecek.

TÜFE ağustosta da artmaya devam edecek ama bu artış yıllık oranı yukarı çekecek boyutta olacak mı, işte merak edilen de o zaten. Zaten 3 Eylül Cuma günkü açıklamada en çok buna bakılacak.

26 Ağustos'ta detaylı olarak yazdık; özetleyelim.

Ağustos ayı tüketici fiyatlarını baskılayacak iki önemli etken var.

Bunlardan biri ay ortasından geçerli olmak üzere otomobilde yapılan ÖTV düzenlemesi. Bu düzenlemeden TÜFE'ye 0.3-0.4 puan kadar katkı gelmesi bekleniyor.

Diğer katkı ise Yİ-ÜFE'yi de etkileyecek olan kurdaki gerileme. Bunlar olumlu etkenler.

Ancak bir de baskın bir olumsuzluk var. Adeta iki yıl aradan sonra açılacak okullar ve bu çerçevede yapılmakta olan harcamalardaki hızlı artış. Okul ücretleri, servis, kırtasiye, kıyafet... Üstelik bu zamlar fiyat endeksine ağustosta sınırlı bir şekilde yansiyacak, asıl yansıma eylülde olacak.

Dolayısıyla TÜFE ağustos ayında geçen yılki oranın üstüne çıkmasa bile eylülde çok büyük olasılıkla 2020 oranı aşılacak.

Geçen yılki oranların biraz üstüne çıkılması ya da altında kalınması tabii ki normalde çok önemli değil ama bu kez bu durum çok büyük önem taşıyor.

- Yıllık TÜFE değişimi yüzde 19'u aşacak mı, aşmayacak mı?

- Yani Merkez Bankası'nın politika faizinin üstüne çıkılacak mı, çıkılmayacak mı?

- Yüzde 19'un üstünde bir TÜFE oranı geldiği takdirde Merkez Bankası faiz artırımına gidecek mi, gitmeyecek mi?

- Faiz artırımına gidilmesi halinde bu kamuoyuna nasıl izah edilecek, yok eğer tersi olur ve enflasyonun altında bir faizde inat edilirse kur tırmanışı yeniden başladığında ne yapılacaktır?

TÜİK GEREKENİ YAPAR MI?

Bu sorular gündeme geldiğinde söylenen ne yazık ki genellikle aynı:

"TÜİK gerekeni yapar!"

Yani ne demek isteniyor, nedir o gereken?

"TÜİK Merkez Bankası'nı faiz artırmak zorunda bırakmayacak bir oran belirler, rahat olun!"

Kamuoyunun böyle düşünme durumuna gelmiş olması ne acı, TÜİK adına ne kötü...

Yİ-ÜFE'DE YILLIK YÜZDE 45 ZİRVE GİBİ

Yİ-ÜFE'de yıllık artış geçen yılın mayıs ayında yüzde 5.53'tü. Yok yok yanlış değil, yıllık artış yalnızca bu kadardı. Bu yıl mart, nisan ve haziranda aylık bazda yüzde 4'ü

aşan oranları yaşayınca yıllığın daha bir yıl kadar önce yüzde 5.53 olduğuna inanası gelmiyor insanın.

Mayistaki yıllık yüzde 5.53'ten sonra tırmanış başladı ve bu yılın temmuzuna geldik; yıllık oran artık yüzde 45'e dayanmıştı.

Üretici fiyatlarındaki artışın en büyük nedeni hiç kuşku yok ki TL'nin değer kaybıydı. Geçen yıl uzun süre yine faiz inadıyla hareket edildikten sonra Merkez Bankası operasyonu ile faiz artırılınca kur tırmanışının önüne geçildi. Aralık, ocak ve şubatta kur geriledi. Ama nedendir bilinmez, bu olumlu gidişatı sağlayan yönetim görevden alındı. Üstelik yeni yönetim de faize bugüne kadar dokunmadı, dokunamadı. Ne var ki aynı faiz bu kez uzun süre kur artışına yol açtı. Güveni yerle bir etmiştik bir kere. Kur artışı sürünce fiyatlardaki tırmanışı engelleme fırsatını da kaçırdık.

Son iki ayda durum biraz değişti. Hem piyasanın yeni yönetimi bir anlamda kanıksamış olması, hem de bu yönetimin faiz indirimine gidemeyeceğinin anlaşılması kurda gerileme sonucu doğurdu. Bu gerilemede dış etkenler de rol oynadı. Temmuzda yüzde 0.9 gerileyen sepet kur, ağustosta bu kez yüz de 1.9 değer yitirdi.

Üretici fiyatları temmuzda görece az arttı. Temmuzdaki yüzde 2.46'oran, bu yılın en düşük ikinci aylık oranı. Özellikle kurdaki baskının büyük ölçüde ortadan kalkmış olmasının etkisiyle Yİ-ÜFE'de ağustosta belki de yılın en düşük aylık artışı görülebilir. Küçük bir olasılık ama ağustosta negatif bir oran bile gündeme gelebilir.

Yıllık oranın ise yönünü aşağı çevireceği kesin gibi. Bunda hem bu yılın düşük beklenen oranı rol oynayacak, hem de baz etkisi yaratan geçen yılki oranın görece yüksekliği. Yİ-ÜFE'de hızlanma geçen yıl ağustosta başlamış ve söz konusu aydaki artış yüzde 2.35 olmuştu.

Dolayısıyla temmuz sonunda yüzde 44.92'ye ulaşan yıllık Yİ-ÜFE artışında ağustosta daha düşük bir oran görmemiz kuvvetle muhtemel.

Abdulkadir Selvi

Sosyal medya düzenlemesinin püf noktası

Cumhurbaşkanı Erdoğan'ın sosyal medya düzenlemesinde ne kadar kararlı olduğu biliniyor. Sosyal medyayı "yalan terörü" olarak tanımlıyor. En son ciğerlerimizi yakan orman yangınları sırasında gördük. Ormanlarımız yanarken sosyal medya hesaplarında içsavaş çağrıları yapıldı. İnsanların mahremlerine girilip şeref ve haysiyetlerine saldırılar yapılıyor. Ve insanlarımız kendilerini sosyal medya linçleri karşısında sahipsiz hissediyor. Erdoğan en son yurtdışı gezisinin dönüşünde, "Bedelini ödeyecekler" dedi.

Sosyal medya PKK'lıların, FETÖ'cülerin, mafyanın, ülkemize karşı beşinci kol faaliyeti yürüten yabancı istihbarat servislerinin cirit attığı bir alana dönüştü.

Sosyal medya artık bizim için bir "milli güvenlik" sorununa dönüştü. Mutlaka bir düzenleme yapılması gerekiyor. Ama burada hassas birkaç nokta var. Bu düzenlemenin özgürlükleri kısıtlayan bir düzenleme olmaması gerekiyor.

Erdoğan, "Meclis açılınca çıkaracağız" dedi. AK Parti bir sosyal medya düzenlemesi üzerinde çalışıyor. Edindiğim bilgilere göre bir taslak ortaya çıkmış. Daha çok Almanların yaptığı düzenleme esas alınıyor.

ÖNEMLİ TOPLANTI

Sosyal medya düzenlemesinin ana omurgası ortaya çıktı. Yarın bu konuda önemli bir toplantı yapılacak. İçişleri, Adalet ve Ulaştırma Bakanlıkları ile İletişim Başkanı **Fahrettin Altun**, AK Parti Grup Başkanvekili **Mahir Ünal**, TBMM Adalet Komisyonu Başkanı **Yılmaz Tunç** ve Meclis Dijital Mecralar Komisyonu Başkanı **Hüseyin Yayman**'ın katılımıyla bir toplantı yapılacak.

İKİ NOKTA

Düzenlemenin iki püf noktası var.

1- Öncelikli olarak sosyal medya platformlarının Türkiye'de temsilcilik açarak mali ve hukuki muhataplık sorununun çözülmesinin üzerinde duruluyor.

2- Bir de bir haberin yalan haber olduğuna kim ve nasıl karar verecek? Yalan haberin kriterleri belirlenip, ilgili birimin görev ve yetkileri tanımlanacak.

CUMHURBAŞKANI ADAYLIĞINDA MANSUR YAVAŞ'IN MESAJI

MANSUR Yavaş, muhalefetin cumhurbaşkanı adayları arasında sayılan ilk üç isimden biri. **Ekrem İmamoğlu**, **Mansur Yavaş** ve **Kemal Kılıçdaroğlu** deniliyor. Yavaş, son anketlerde de **Erdoğan** karşısında en fazla oyu alan isim olarak görünüyor. Ancak **Mansur Yavaş**'ın isminin cumhurbaşkanı adayları arasında geçmesinden memnun olmadığı ifade ediliyor. Hatta **Kılıçdaroğlu'nun**, belediye başkanlarının ikinci dönem devam etmesini istediği yönündeki açıklaması üzerine, "**Üstümden büyük bir stres kalktı**" dediği söyleniyor. **Yavaş**'ın, **Kılıçdaroğlu**'na cumhurbaşkanı adayı olmadığını bir dönem daha belediye başkanlığına devam etmeyi istediğini bildirdiği söylenmişti.

Mansur Yavaş son olarak Mamak'taki temel atma töreninde **Kılıçdaroğlu** ve **Akşener**'in huzurunda, "**Kim neyi yakıştırsa yakıştırsın. Görev sürem bittiğinde benim başı dik ve alnı açık bir şekilde Ankara'nın caddelerinde korumasız ve halkla birlikte gezmek en büyük makamım olacaktır**" dedi.

Ama ilginç olan, **Mansur Yavaş** ben aday değilim dedikçe oyları artıyor. **İmamoğlu** adaylık için bastırdıkça oyları geriliyor.

Ekrem İmamoğlu cumhurbaşkanı adaylığına ne kadar çok asılıyorsa, **Mansur Yavaş** tam aksine hareket ediyor.

Benden söylemesi bu köprülerin altından daha çok sular akar...

CUMHURBAŞKANININ İKİNCİ KEZ ADAYLIĞI

Cumhurbaşkanı Erdoğan'ın ikinci dönemi olduğu için 2023 seçimleri zamanında yapılırsa aday olamayacağı ancak erken seçim kararı alınırsa aday olabileceği iddiası tartışmaya açılmaya çalışılıyor.

Erdoğan'ın zamanında yapılacak olan 2023 seçimlerinde aday olmasının önünde hiçbir hukuki engel yok. Hatta Anayasa'nın 101. maddesi **Erdoğan**'ın ikinci kez adaylığını güvence altına almış durumda. **Erdoğan**'ın ancak erken seçim olduğu takdirde cumhurbaşkanı adayı olabileceğini savunanlar yanlış bir teze sarılıyorlar.

O İDDİA NE?

O görüşü savunanlar diyor ki, **Erdoğan** 10 Ağustos 2014 seçimlerinde cumhurbaşkanı seçildi. 24 Haziran 2018 seçimlerinde de ikinci kez seçildi. Anayasa'nın 101. maddesinde de iki dönem kuralı yer alıyor. Bu durumda erken seçim olmadığı takdirde zamanında yapılacak olan bir seçimde aday olamaz diyorlar.

367 KARARININ SONUCU

Siyaset mühendisliği her zaman ters tepiyor, bazen şer gibi gözükten şeylerden hayır çıkabiliyor. AK Parti 367 kararı ile Meclis kilitlenip, cumhurbaşkanı seçilmesi engellenince düğümü çözmek için erken seçime gitti. Bu arada cumhurbaşkanlığı seçimlerinde aynı krizin tekrarlanmaması için cumhurbaşkanını doğrudan halkın seçmesini sağlayan sistemi getirdi.

PARLAMENTER SİSTEM VARDI

Erdoğan, 10 Ağustos 2014 tarihinde yapılan halkın doğrudan cumhurbaşkanını seçtiği sistem sonucunda Türkiye Cumhuriyeti'nin 12. Cumhurbaşkanı oldu. "**Erdoğan iki dönem cumhurbaşkanlığı yaptı, yeniden aday olamaz**" tezini savunanlar ise "**Hah işte bak Erdoğan o zaman cumhurbaşkanı seçilmişti**" diyorlar. İyi de o zaman parlamenter sistem vardı. Sadece cumhurbaşkanlığı seçimi yapıldı. 5678 sayılı yasa ile **Erdoğan** doğrudan halkın seçtiği ilk cumhurbaşkanı oldu. Ama milletvekiliği düştü, partisiyle ilişkisi kesildi. Parlamenter sisteme göre icranın başında Meclis'ten güveni oyu alan başbakan ve hükümet vardı. **Ahmet Davutoğlu** ve **Binali Yıldırım** başbakan oldu.

BAŞKANLIK SİSTEMİ'NE GEÇİLDİ

15 Temmuz'dan sonra ise **Bahçeli**'nin desteğiyle sistem değişti. Parlamenter sistemden Başkanlık Sistemi'ne geçildi. 17 Nisan referandumu ile 5678 sayılı kanun lağvedildi. 6771 sayılı kanunla Cumhurbaşkanlığı Hükümet Sistemi'ne geçildi. Yeni dönemde parlamenter sistem yok. Meclis'ten güvenoyu alan hükümet ve başbakan da yok. Cumhurbaşkanlığı kabinesi var. Ayrıca cumhurbaşkanının yetkileri, sorumlulukları yeniden düzenlendi.

GEÇİCİ MADDE KONULMADI

1- Kanunlar geçmişe yürümez. Bu durum sadece 27 Mayıs sürecinde darbeciler tarafından Cumhurbaşkanı **Celal Bayar**'ın aleyhine işletildi. Cumhurbaşkanları sadece vatana ihanetten yargılanabilirken **Bayar**, köpek davasından mahkûm edildi.

2- 17 Nisan referandumu ile kabul edilen Anayasa değişikliğinde eğer eski hükümlerden istifade eden cumhurbaşkanı hakkında 2 dönem şartı devam eder diye bir geçici madde konulmadığı için 2017 öncesi düzenleme geçerli olmaz.

3- Parlamenter sistemde cumhurbaşkanının, seçildiğinde milletvekiliği düşüyor, partisiyle ilişkisi kesiliyordu. Yeni sistemde cumhurbaşkanı aday milletvekili aday olamıyor ama seçildiğinde partisiyle ilişkisi kesilmiyor. Yeni sistemde cumhurbaşkanlığı kabinesi var.

4- Cumhurbaşkanlığı Hükümet Sistemi'ne geçilirken ilk dönemde olduğu gibi "**Cumhurbaşkanı 7 yıl süreyle ve bir kez seçilir**" denilseydi o zaman **Erdoğan** aday olamayacak mıydı?

5- Erdoğan'ın sürecini mülga olmuş eski yasayla değil, geçerli olan yeni yasaya göre değerlendirmek gerekiyor. **Erdoğan**'ın normal yapılacak olan seçimde ikinci kez aday olması anayasal hakkı.

Bu görüşü savunanlara tavsiyem, hukuk dışı formüllerle uğraşmak yerine asıl Anayasa'nın 116. maddesindeki düzenlemeye odaklanın.

Türkiye'nin yapamadığı...

Zeynep GÜRCANLI

31 Ağustos 2021 Salı

Ortadoğu'da kartlar yeniden dağılıyor. Öne çıkan ülke Irak. Irak, Başbakanı Mustafa El Kazimi'nin aldığı inisiyatif ile Türkiye'nin yapamadığını yaptı; Hem Irak içinde, hem de Ortadoğu'da "uzlaşma hareketi" başlattı.

Türkiye içerde, siyaseten giderek daha sert şekilde kutuplaşırken, Irak'ta Başbakan Kazimi geçen hafta bir "ulusal uzlaşma konferansı" topladı. Irak'ta toplumun tüm kesimlerini temsil eden siyasi hareketleri bu konferansa davet etti, "gördüğünüz sorunları anlatın, birlikte akıl yürütüp çözelim" dedi.

Konferansın başarısı, Ekim'de Irak'ta yapılacak seçimleri boykot edeceklerini açıklayan, aralarında Sadr hareketinin de bulunduğu pek çok siyasi hareketin "boykottan vazgeçme" kararı almalarıyla somutlaştı. Irak, sorunlarını kavga ederek değil, tartışarak/konuşarak çözümlerin yolunu seçti.

Irak Başbakanı Kazimi ulusal uzlaşma konferansından sonra bir de Ortadoğu için "işbirliği ve ortaklık konferansına" ev sahipliği yaptı Bağdat'ta geçen hafta. Konferans, gerek katılım, gerekse Ortadoğu'da "aynı masaya oturmazlar, aynı kare fotoğrafa girmezler" denilen pek çok ülkeyi, üstelik oldukça üst düzeyde bir araya getirdi.

İran ve araplar barışma yolunda

Irak'ın ev sahipliğinde zaten İran ile Suudi Arabistan ve Birleşik Arap Emirlikleri arasında alt düzeyde "heyetler arası görüşmeler" geçtiğimiz aylarda başlamıştı.

Bağdat'taki son konferansta ise İran ile Arap ülkelerinin dışişleri bakanları aynı masanın etrafına oturdular.

Gerginlikler hala tümüyle bitmiş değil; Bunun göstergesi İran'ın yeni Dışişleri Bakanı'nın tam da konferans sonrası aile fotoğrafı çekilirken zarif bir hamleyle fotoğrafta kendisine ayrılmış, Suudi Arabistan Dışişleri Bakanı'nın yanındaki yerine gitmeyip, Mısır Cumhurbaşkanı Sisi'nin yanında poz vermeyi tercih etmesi oldu.

Suudi Arabistan ve İran hala yan yana poz verecek durumda değiller belki, ancak aynı fotoğraf karesi içine girmiş durumdadır.

Araplararası uzlaşma

Konferans, Araplararası uzlaşma açısından da önemliydi; Katar'la, Suudi Arabistan-BAE öncülüğünde diğer Arap ülkeleri arasındaki gerginlikler/ablukalar/karşılıklı büyükelçi çekmelerin artık geride kaldığını ortaya koydu.

Çavuşoğlu, sisi ile aynı karede

Bağdat konferansı sonrasındaki aile fotoğrafının bir başka dikkat çeken unsuru ise Türkiye-Mısır gerginliğinin uzlaşma yoluna girdiğini gösterir nitelikteydi; Dışişleri Bakanı Çavuşoğlu konferans sonrasında çekilen aile fotoğrafında, Cumhurbaşkanı Erdoğan'ın yıllarca "katil", "zalim", "darbeci" dediği Mısır Cumhurbaşkanı El Sisi ile aynı karede yer aldı.

Tüm bölge ülkelerinin yer aldığı konferansta göze çarpan eksiklik ise Suriye'den katılım olmamasıydı. Belli ki Sisi ile aynı karede yer almayı içine sindiren AK Parti hükümeti, iş Şam'daki Beşar Esad yönetimine gelince aynı esnekliği -henüz- göstermek istemedi. Iraklılar da "konferansın selameti" için, en azından bu ilk adımda Suriye'yi toplantıya -ve tabii aile fotoğrafına- dahil etmediler.

Macron adeta şov yaptı

Bağdat konferansına bölge ülkeleri İran, Suudi Arabistan, Katar, Birleşik Arap Emirlikleri, Türkiye, Kuveyt Mısır ve Ürdün ya lider, ya Dışişleri Bakanı düzeyinde katıldılar. Ancak bir de "sürpriz" ülke vardı; Fransa Cumhurbaşkanı Emmanuel Macron'da konferansta, Irak Başbakanı Kazımi ile "eş düzenleyici" konumunda yer aldı.

Bağdat konferansı, ABD'nin görünür şekilde çekilmekte olduğu Ortadoğu'da, boşluğu Fransa'nın doldurmak isteğini somut olarak ortaya koydu. Macron, Bağdat'taki konferansın ardından bir de Irak'ın kuzeyindeki Kürt özerk bölgesine, ardından da Sünnilerin yoğun olarak yaşadığı Musul'a giderek, adeta şov yaptı. –Sahi, Musul'a en son hangi AK Parti hükümet üyesi, ne zaman gitmişti? Ya da soruyu şöyle soralım; Musul IŞİD'den kurtarıldıktan sonra herhangi bir AK Parti hükümet üyesi bu ili ziyaret etti mi?-

Oysa Türkiye Irak'a çok yakın, Fransa ise çok uzak. AK Parti hükümeti -Türkiye kamuoyuna neden buna gereksinim duyulduğunu bir türlü açıklayamamasına rağmen - canhıraş şekilde Kabil Hava limanının işletmesini almaya çalışırken, Fransa Doğu Akdeniz'de yaptığını, şimdilerde Ortadoğu'da da yapıyor; Türkiye'nin "gerçek bekasının" olduğu Akdeniz'de, Ege'de, Ortadoğu'da adım adım Ankara'dan çok daha fazla söz sahibi haline geliyor.

Türkiye'nin pek çok çıkarının olduğu, güney komşusu Irak'ta Macron adeta şov yaparken, Ankara Çavuşoğlu ile ancak "yardımcı oyuncu" rolünü üstlenebiliyor. Türkiye'yi "mecburi izolasyona" mahkum eden AK Parti hükümetinin dış politikasının eseri bu...

Esfender KORKMAZ

Orta gelir tuzağı

31 Ağustos 2021 Salı

Türkiye'de fert başına gelir 2008 yılında 10.931 dolardı. 12 yıl sonra 2020 yılında 8.599 dolara geriledi.

Aslında Türkiye'de beş milyon Suriyeliden sonra fert başına gelir hesabı da yanlış yapılıyor. Suriyeli 5 milyon göçmen adrese dayalı nüfus sisteminde kayıtlı değil. Ama Türkiye'nin Toplam GSYH'sından, kamu hizmetlerinden yararlanıyorlar, her türlü kamu yardımından pay alıyorlar. Kaçak çalışanlar katma değer de yaratıyor. Ama önemsiz kalıyor.

Söz gelimi 2020 Türkiye'sinin nüfusu 83,6 milyondur. GSYH'yı bu nüfusa bölersek, 2020 fert başına GSYH'yı 8.599 dolar buluyoruz. Oysa ki Suriyelileri de katınca, GSYH'yı bu defa 88,6 milyona bölmek gerekiyor. O zaman da 2020 yılı için fert başına gelir 8.599 dolardan 8.113 dolara geriliyor.

12 yıl yaklaşık 10 dolar altı veya üstü aynı gelir düzeyinde kaldık. 2021 yılındayız. Halen veya ufukta dolar/TL kurunu düzelterek bir ekonomik istikrar programı görünmüyor. Bu şartlarda Türkiye orta gelir tuzağından çıkamaz.

Orta gelir tuzağının temel nedeni; AKP iktidarının gününbirlik politikaları ve kaynakları partizan hedefli dağıtmasıdır. Son 20 senedir kaynaklar popülizm yolunda kullanıldı ve neticede etkin kullanılmadı.

Cari açıkla büyümenin sürdürülmesi imkânsız olduğu halde, Türkiye ara malı ve ham madde ithal ederek üretimine devam etti. İthalatın finansmanı ve dış borçlanma, o gün görünmedi ve etkili olmadı ve fakat potansiyel büyümeyi engelledi.

Eğer cari açık yatırım malı ve teknoloji ithali için verilmiş olsaydı, yatırım ve teknoloji üretiminde artış yaratarak kendinden daha fazla katma değer üretmiş olurdu. İhracat artar, yatırım kendi borcunu öderdi.

Kamu-özel iş birliği, halktan gelir transferinde önemli bir araç oldu. Kamu-özel iş birliği ile yapılan yatırımların talep garantili ve devlet kefilli olması nedeni ile fırsat maliyeti çok yüksek oldu. Bu yolla bütçeden müteahhitlere ve arkasındaki güçlere kaynak aktarıldı. Ayrıca yapılan otoyol, geçit ve köprü geçiş ücretleri yüksek tutularak hizmeti kullananlardan da aynı kesime kaynak aktarılıyor.

Kamu ihaleleri, Ergenekon komplosu, Gezi Parkı olaylarında şiddete başvurulması, sıkıyönetim ve Başkanlık sistemi hukuki ve demokratik alt yapıyı tamamıyla hırpaladı. Eğer bu olaylara ve AKP karar organlarına bakarsak, AKP Genel Başkanı Erdoğan her zaman despottu. Parlamenter sistem kısmen yolunu kesiyordu. Parlamenter sistemin yetkisiz hale getirilmesi, Türkiye için güven şoku oldu ve yatırımları engelledi. İşsiz ve yoksul sayısı arttı. Bundan sonra Türkiye'de yatırım beklemek safdillik olur.

Türkiye şartlarında orta gelir tuzağına düşmesinin nedenlerinden birisi de her zaman ve özellikle AKP iktidarını eğitimi Siyasi İslam çizgisinde kullanmasıdır.

Geçmiş iktidarlar da; eğitimde, insan gücü planlaması yapmadı. 1980 sonrasında bugüne kadar mesleğe yönlendirme yerine imam hatip eğitime önem verildi. Beşeri sermayeyi verimli kullanamadı. Muhalefet de bu konuda duyarsız kaldı. AKP iktidarında iş çıkırından çıktı. Tamamıyla ideolojik odaklı oldu. Vasıflı iş gücü işsiz kaldı ve sürekli beyin göçü yaşandı.

Siyasi iktidarın çok yönlü yanlışları, orta gelir tuzağından çıkmamızı imkansız kılıyor.

Orta gelir tuzağına, ekonomilerde iç dinamiklerin dinamizmini kaybetmesi olarak bakabiliriz. Bu tabir ilk defa Kaliforniya Üniversitesi, Berkeley Ekonomi Profesörü Barry Eichengreen tarafından bir araştırmada kullanılmıştır. Eichengreen'e göre fert başına ortalama gelir seviyesinin 16.000 dolara (2005 yılı dolar fiyatları ile) gelen ekonomilerde, büyümeyi hızlandıran kaynaklar dinamizmini ve dolayısıyla itici gücünü kaybederek hantallaşıyorlar. (*EICHENGREEN, Barry, "Crisis Prevention and Management: Any New Lessons From Argentina and Turkey?" World Bank Global Development Finance 2002*)

Ancak Türkiye bu gelir seviyesine ulaşmadan, orta gelir tuzağına düştü.

Orta gelir düzeyine gelinceye kadar, kırsal kesimden kente göç eden iş gücü, sermaye yatırımlarından gelen yüksek kârlar ve yeni teknolojiler büyümeyi hızlandıran kaynaklardır. Bu kaynaklar giderek tıkanıyor. Bu tıkanıklığı aşmak için, kurumsal reformlar yapmak, verimliliği artırmak, Ar-Ge'yi hızlandırarak eskiyen teknolojileri yenilemek, beşeri yatırımları artırmak gerekiyor. İktisadi gelişme sürecinde, Japonya ve Güney Kore bu yolla orta gelir tuzağına düşmeden, gelişmiş ekonomi statüsüne geçmişlerdir.

Dünya Bankası 2012 Dünya Kalkınma Raporu'na göre Türkiye, Tayland, Filipinler, Malezya, Brezilya ve Arjantin orta gelir tuzağına düşen ülkelerdir

Felipe, Abdon ve Kumar'ın (2012) tarihli araştırmasında da ülkemizin içerisinde bulunduğu orta gelir grubunun sürelerini ve büyüme hızlarını saptamışlar.

Geçmiş yıllarda düşük orta gelirli düzeyde kalma süresi bulguları; Çin H. Cumhuriyeti'nde 17 yıl iken, Bulgaristan ve Türkiye'de 50 senenin üstünde görülmektedir. Türkiye düşük-orta gelir düzeyine 1955'te ulaşmış ve ancak 50 yıl sonra 2005'te yüksek-orta gelir düzeyini yakalayabilmiştir.

31.08.2021

AKP iktidarı kendi dünyasında yaşıyor. Arada bir büyüme olunca, her şey yolunda zannediyor. Bir akademisyen yüzde 32 büyüme olacak dedi, elçi oldu. Yüzde 100 büyüme olacak diyenler de herhalde bakan olur. Ama halkın gerçeği çok farklıdır. Anlaşılan halk da artık kendi gerçeğini tahlil edecek koridora girdi.

İbrahim Kahveci

Konut krizi!

Kiralar uçmuş, ev yokmuş.

Neden acaba.

Tarihte görülmedik şekilde desteklenen beton aşkına rağmen bir de konut krizi mi yaşıyoruz? Yokluktan mı kriz yaşanıyor yoksa varlıktan mı?

TÜİK verilerine göre 2013-2020 yıllarında toplam ilk konut satışı 4 milyon 593 bin 728 adet. Buna 2021 yılı Ocak-Temmuz satışı olan 200 bin 550 adetlik ilk konut satışını da ekleyebilirsiniz.

Kısaca yıllık ilk konut satışı 575 bin adete karşılık geliyor. Yine TÜİK verilerine göre bir hane sayısı 3,3 kişiden oluşuyor. Bu ne anlama geliyor?

2013-2020 arasında satılan ilk konut sayısı yaklaşık 15 milyon 160 bin kişilik bir nüfus artışının konut ihtiyacının giderildiğini gösteriyor.

Mesela sadece 2020 yılını alalım: 469 bin 740 ilk konut satışı yapılmış. Sadece bu konut satışı bile 2020 yılında 1,55 milyon kişinin konut ihtiyacı demek.

İyi ama nüfus ne kadar artmış?

İşte burası tam başka bir nokta. Mesela 2012-2020 arasında artan nüfus 7 milyon 987 bin kişi. Yani konut ihtiyacı artan nüfusun iki katı olmuş. 2020 yılında ise nüfus artışı sadece 460 bin kişi ama yeni konut satışı artan nüfusun 3 katı...

İyi ama kim alıyor bu konutları?

Yani konut stokçuları kimler?

2012 yılında yüzde 20,9 olan kiracılık oranı nasıl oluyor da fazlasıyla konut satışına rağmen 2020 yılında yüzde 26,2'ye çıkıyor?

İhtiyacın iki katına yakın yeni konut satışı yapılıyor ama hala konut ihtiyacı nasıl oluşuyor? Ya da yeni konut satışı artan nüfusun hane sayısına göre 2 kat fazla olmasına rağmen kiracılık oranı nasıl artıyor?

31.08.2021

Bu konuyu defalarca yazdık ve işledik. Türkiye’de beton bir rant alanı haline döndü. Ama bütün dünyada zaten yaşıyor. Türkiye’de de eskiden beri yaşıyor.

Burada yan unsurlar daha var. Mesela yabancı konut satışı, mülteciler vs vs.

Lakin asıl mesele konutun ihtiyaç dışında yatırım amacına dönüşmesi. Kira artışı olmasa bile konutların değer artışı bu yatırımı cazip kılıyor.

Bakın bir ülkede reel yatırım cazibesini yitirmiş ise o ülkede rant öne çıkar. Türkiye zenginliği ne derece yüksek ki sanal kumarhanenin en büyük 3. ve/veya 4. müdavimi oldu.

Sanal para konusunda zenginliğine oranla Dünya’da kumar oynayan bizden başka ülke var mı?

O zaman konut piyasasında neden oynanmasın ki? Kumara başladınız mı bir kere artık sınırı olmaz.

Mesele bu sistemi görüp çözüm geliştirmek.

Örneğin siz hiç ihtiyaç dışı konut alanların pozisyonunu vergisel tedbirlerle önlemeye çalışsan bir fikir hiç duydunuz mu?

İhtiyaç dışında konut alanlar aslında bir ihtiyaç sahibinin hakkını gasp ediyorlar. Neden ihtiyacın iki katı konut satılan Türkiye’de fiyatlar ve kiralara artabiliyor? Çünkü önlem yok ve kumar alanı yayılıyor.

Oysa mülkiyet güvencesinden başlayarak artan iş piyasasına bağlı yatırım ve üretim gelse ülkenin bu sermayesi rant piyasasına mı akardı?

Sorun ciddidir ama çözümü de çok basittir.

Kimse yeni beton ihtiyacı peşinde koşmasın.

Yarın seçimlerle yönetim değiştiğinde zaten bu konut balonu çok hızlı sönecektir.

Çünkü mülteci ve göçmen politikası oluşacaktır. Şu anda politikasız bir göç trafiği ile sanal şişkinlik yaşıyoruz.

Hepsi bu...

	TOPLAM	2020	2019	2018	2017	2016	2015	2014	2013
İlk konut satışı (Bin adet)	4.593.728	469.740	511.682	651.572	659.698	631.686	598.667	541.554	529.129
Nüfus artışı (Bin kişi)	8.271.000	1.164.000	947.000	900.000	1.753.000	741.000	676.000	1.237.000	853.000
1 hane	3,4	3,3	3,35	3,38	3,4	3,48	3,52	3,54	3,6
Artan nüfus konut ihtiyacı	2.400.000	352.727	282.687	266.272	515.588	212.931	192.045	349.435	236.944
Konut pozisyonu	-2.193.728	-117.013	-228.995	-385.300	-144.110	-418.755	-406.622	-192.119	-292.185

31 Ağustos 2021, Salı

BAŞYAZI MEHMET BARLAS

30 Ağustos kutlamaları sonsuza kadar sürer

Zafer Bayramı olan 30 Ağustos'u çocukluğumdan beri aynı tempoyla kutluyorum. Aslında bu biraz gülünç.

Çünkü büyükler için bir şeyler ifade eden günler, küçükler için aynı anlamları taşımayabilir.

Nitekim çocukluğumuzda 30 Ağustos'un en önemli yanı, sınıfta kutlarken kimsenin gülmemesiydi.

Bu sürede bir öğretmen sıranın üstüne çıkar, elinde sopayla gülenleri kontrol ederdi. Sınıfta bir çocuk güldüğü anda kafasında sopa patlardı.

ANADOLU'YU BIRAKMADIK

Oysa 30 Ağustos, bütün bu zaman dilimlerinin ötesinde bir anlam içeriyor.

Malazgirt'le Anadolu'ya girmeyi başaran biz Türklerin eski Anadolulular tarafından dışarı atılmasının engellenmesidir 30 Ağustos.

Kurtuluş Savaşı dönemine baktığımız zaman İzmir Yunanlıların, Antalya İtalyanların, İstanbul İngilizlerin ve Anadolu'nun diğer bölgeleri de Gaziantep, Urfa, Adana gibi Fransızlarındır.

Eğer 30 Ağustos zaferimiz olmasaydı biz Türkler, yeniden Asya yollarına düşebilirdik.

ATATÜRK'ÜN GERÇEKLEŞEN RÜYASI

Bugün bilinçsiz birileri, 30 Ağustos'u bugünün Türkiye'sine karşı ve **Atatürk'**ü kullanarak işlemeye çalışıyorlar.

Oysa bugünkü Türkiye, **Atatürk'**ün rüyalarında gördüğü büyük Türkiye'nin bir yansımasıdır.

Altyapısı, üstyapısı tamamlanmış ciddi bir orta sınıfı olan yerleşik bir ülkedir.

Bu Atatürk'ün antitezi değil, Atatürk'ün gerçekleşen rüyasıdır.

Atatürk vefat ettiğinden bu yana yönetime geçen cumhurbaşkanlarının ülkeye yaptıkları hizmetleri bir karşılaştırın, ne demek istediğimi anlarsınız...

Ve günün en aktif Kemalist'inin, **Tayyip Erdoğan** olduğunu görürsünüz.